

СТОРИНКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

UDC 619:636(09)

doi: 10.31890/vtpp.2018.02.40

TO THE CENTENARY OF THE BIRTH OF A PROMINENT SCIENTIST AND EDUCATOR, PROFESSOR MYKHAILO YUKHYMOVYCH PYLYPENKO (HISTORICAL AND BIOGRAPHICAL OVERVIEW)

M. M. Kushch, O. V. Byrka, O. E. Zhigalova

Kharkiv State Zooveterinary Academy, Kharkiv, Ukraine

Academitchna street, 1, Mala Danilivka, Dergachi district, Kharkiv region, Ukraine, 62341

E-mail: histology@ukr.net

M. Yu. Pylypenko was born on October 19, 1918 in the town of Valky, Kharkiv region, to a family of peasants. In 1935 he finished Valky high school. From 1935 to 1938 he studied at Valky Veterinary College. After graduating from college, for one year he worked as a veterinary assistant in Kharkiv I.I. Mechnikov Sanitary and Bacteriological Institute. He began his higher education in 1939 at Kharkiv Veterinary Institute. The training was interrupted by the Great Patriotic War. In 1940 M. Yu. Pylypenko was drafted to the ranks of the Red Army, where he served until 1944. During the war, he was seriously wounded, was admitted to hospital as hopeless, and only his youth and will power gave him the opportunity to survive and return to training. In 1947, M. Yu. Pylypenko graduated from institute. In November 1947 M. Yu. Pylypenko was approved as a postgraduate student of the Department of Cytology, Histology and Embryology of Kharkiv Veterinary Institute. But for health reasons, in 1948 M. Yu. Pylypenko suspended postgraduate study. After treatment during 1948-1952 M. Yu. Pylypenko worked at Valky Veterinary Technical School as a deputy director of educational work. In 1952, M. Yu. Pylypenko returned to the graduate course. His research related to the technology of industrial artificial incubation and the morphogenesis of organs and systems of organs of birds in the incubation and post-incubation period. In 1954, M. Yu. Pylypenko graduated from postgraduate studies, after which he was appointed as an assistant in the course of cytology, histology and embryology at

Kharkiv Veterinary Institute. In 1956, M. Yu. Pylypenko defended his dissertation on "Embryonic development of chickens in the incubator" Record-39" and their transition to a post-embryonic state." The same year he was awarded a Ph.D. degree in biological sciences. In 1959, the Higher Attestation Commission approved M. Yu. Pylypenko in the academic rank of associate professor in the Department of Cytology, Histology and Embryology. Further life destiny, scientific and pedagogical activity of Mykhailo Yukhymovych were connected with the Department of Cytology, Histology and Embryology of Kharkiv Veterinary Institute, and later – Kharkiv ZooVeterinary Institute. The long-term purposeful research work gradually got closer to the defense of his doctoral dissertation in 1975 on "Thymus in the ontogenesis of ducks and their reactions to certain influences." In 1976, M. Yu. Pylypenko was awarded a doctorate degree in veterinary sciences, and in 1978 he was awarded the title of professor. Since 1979 Professor M. Yu. Pylypenko was the head of the Department of Anatomy and Cytology, Histology and Embryology of Kharkiv ZooVeterinary Institute. In 1996, due to his health, M. Yu. Pylypenko left the department and went on a well-deserved rest. On July 29, 2002, Mykhailo Yukhymovych died, leaving a clear memory of a man, a scientist, and a teacher. We always remember!

Key words: professor M. Yu. Pylypenko, scientific work, pedagogical work.

ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВИДАТНОГО НАУКОВЦЯ І ПЕДАГОГА ПРОФЕСОРА ПИЛИПЕНКА МИХАЙЛА ЮХИМОВИЧА (ОГЛЯДОВО-ІСТОРИЧНИЙ БІОГРАФІЧНИЙ НАРИС)

M. M. Кушч, О. В. Бирка, О. Є. Жигалова

Харківська державна зооветеринарна академія

вул. Академічна, 1, смт. Мала Данилівка, Дергачівський район, Харківська область, 62341

E-mail: histology@ukr.net

На підставі аналізу архівних матеріалів досліджено життєвий шлях та професійні здобутки завідувача кафедри анатомії та цитології, гістології і ембріології Харківського зооветеринарного інституту професора, доктора ветеринарних наук Михайла Юхимовича Пилипенка.

Ключові слова: професор М.Ю. Пилипенко, наукова робота, педагогічна робота.

Розповідь про непересічну людину, талановитого вченого і педагога, організатора і керівника науково-дослідних робіт, чий особистий внесок у розвиток Харківської школи ветеринарних морфологів заслуговує на глибоку пошану і пам'ять академічної спільноти, його учнів і послідовників,

тих, хто багато років працював поруч із М.Ю. Пилипенком.

Матеріалом для дослідження слугували архівний матеріал – «Особиста справа професора М.Ю. Пилипенка». У процесі роботи використано хронологічний метод дослідження.

Пилипенко Михайло Юхимович народився 19 жовтня 1918 р. у м. Валки Харківської області у родині селян. У 1935 р. закінчив Валківську середню школу. З 1935 по 1938 рр. навчався у Валківському ветеринарному технікумі. Закінчивши його, один рік працював ветеринарним фельдшером у Харківському санітарно-бактеріологічному інституті імені І.І. Мечникова.

Здобувати вищу освіту М.Ю. Пилипенко розпочав у 1939 р. у Харківському ветеринарному інституті (далі – ХВІ), але навчання було перервано. У 1940 р. Пилипенка М.Ю. призвано до лав Червоної армії, де він прослужив до 1944 р. На війні був тяжко поранений, до шпиталю поступив, як безнадійний, і тільки молодість та сила волі дали можливість вижити і повернутися до роботи і навчання.

У 1947 р. Пилипенко М.Ю. закінчив інститут. Керівництвом ХВІ він був відмічений як один із кращих випускників, і одержав пропозицію залишитись в інституті для подальшого навчання.

У листопаді 1947 р. М.Ю. Пилипенко призначений аспірантом кафедри цитології, гістології і ембріології Харківського ветеринарного інституту. Його науковим керівником став професор, доктор біологічних наук Євген Федорович Лисицький, який по праву вважається засновником Харківської школи ветеринарних морфологів. Але за станом здоров'я у 1948 р. М.Ю. Пилипенко був змушений призупинити навчання. Після лікування, впродовж 1948-1952 рр., М.Ю. Пилипенко працював у Валківському ветеринарному технікумі заступником директора з навчальної роботи. Але відчуття нереалізованих планів повертає його до ХВІ для продовження наукової роботи в аспірантурі. Його дослідження стосуються морфогенезу органів та їх систем у птахів у період інкубації та після неї, результати досліджень яких були науковим підґрунтям для розробки технології промислової штучної інкубації яєць сільськогосподарської птиці. У 1954 р. М.Ю. Пилипенко закінчує аспірантуру, і його призначають асистентом кафедри для викладання дисципліни «Цитологія, гістологія і ембріологія». У 1956 р. Пилипенко М.Ю. захистив дисертацію на тему: «Ембріональний розвиток курчат в інкубаторі «Рекорд-39» та перехід їх у постембріональний стан». У цьому ж році йому було присуджено науковий ступінь кандидата біологічних наук. У 1959 р. Вища атестаційна комісія затверджує М.Ю. Пилипенка в ученому званні доцента по кафедрі цитології, гістології і ембріології (*Materialy Arkhivu*, 2018).

Подальша життєва доля, наукова і педагогічна діяльність Михайла Юхимовича

пов'язані з кафедрою цитології, гістології і ембріології Харківського зооветеринарного інституту. Плідну педагогічну та наукову діяльність М.Ю. Пилипенко поєднує з громадською роботою. Життєва і творча енергія, ерудиція викладача і науковця, відкритість і доброзичливість, порядність і людська тактовність Михайла Юхимовича у спілкуванні завоювали любов та глибоку повагу студентів та колег.

Станом на 1965 р. Пилипенком М.Ю. було опубліковано 30 наукових праць, які стосувались морфологічних показників органів сільськогосподарської птиці. Важливо відмітити, що в той час в інституті працювали такі видатні вчені, як А.У. Биховець, Г.С. Крок, Г.І. Кисельов, Т.Г. Цимбал, яких він вважав своїми вчителями і згадував із великою повагою і вдячністю.

У 60-ті рр. зростає зацікавленість науковців до органів імунного захисту. М.Ю. Пилипенко обирає об'єктом досліджень вилочкову залозу (тимус) птахів. Їх результати лягли в основу його докторської дисертації, розширили наукові уявлення про тимус як центральний орган кровотворення та імунного захисту. Результати досліджень вилочкової залози виходять за межі інституту. Їх обговорюють на конференціях Науково-дослідного інституту птахівництва, на наукових республіканських та всесоюзних з'їздах у м. Києві, Чернівцях, Львові, Одесі, Москві, Казані. М.Ю. Пилипенко у своїх дослідженнях висвітлив питання морфологічних особливостей тимуса в різних видів сільськогосподарської птиці, його іннервації, природи тілець Гасаля, впливу тимектомії на білковий обмін організму. Багаторічна цілеспрямована науково-дослідна робота принесла свої результати, і у 1975 р. він захистив докторську дисертацію на тему «Вилочковая железа (тимус) в онтогенезе уток и ее реакции на некоторые воздействия».

У 1976 р. М.Ю. Пилипенку присуджено науковий ступінь доктора ветеринарних наук, а у 1978 р. – присвоєно вчене звання професор. З 1979 р. професор Пилипенко М.Ю. є завідувачем кафедри анатомії та цитології, гістології і ембріології Харківського зооветеринарного інституту. Він продовжує поєднувати педагогічну і наукову роботу. Коло його інтересів охоплює практичні питання птахівництва, що пов'язані з впливом на організм і продуктивність птиці біотичних і абіотичних факторів довкілля.

Особливу увагу М.Ю. Пилипенко приділяв навчальному процесу. Впродовж 42 років він читав лекції з дисципліни «Цитологія, гістологія і

ембріологія», проводив лабораторні заняття і знав кожного студента. За необхідності, надавав їм допомогу в навчанні, але при цьому завжди залишався вимогливим. Доброзичливість і об'єктивність, принципівість, доступність, уважність до людей сприяли його високому авторитету серед співробітників кафедри та інституту.

За спогадами колег і учнів, Михайло Юхимович був делікатним і вдумливим педагогом-ученим. Він підготував одного доктора наук та 7 кандидатів наук. Його учнями, які нині працюють на кафедрі анатомії і гістології, є доктор ветеринарних наук Куц М.М., кандидати ветеринарних наук Бондаренко О.Є., Горбатенко В.П., Жигалова О.Є., Симоненко В.І. Професор Пилипенко М.Ю. – автор 169 наукових праць, співавтор першого підручника для студентів факультетів ветеринарної медицини «Цитологія, гістологія і ембріологія» українською мовою. Життєвий шлях М.Ю. Пилипенка

відзначений десятьма урядовими нагородами, в тому числі одним орденом. У 1996 р. за станом здоров'я М.Ю. Пилипенко залишив кафедру і вийшов на заслужений відпочинок.

Отже, за зміною дат, явищ, блискучих індивідуальностей представників ветеринарної морфологічної школи відбувся процес набуття досвіду, становлення її традицій. Кафедрою анатомії і гістології Харківської державної зооветеринарної академії і донині зберігаються ним засновані традиції навчального процесу та особливості виконання наукової роботи. Але час невблаганний. Кожному відпущено саме стільки, скільки необхідно до завершення своєї місії, призначеної долею. 29 липня 2002 р. Михайло Юхимович пішов із життя, залишивши по собі світлу пам'ять людини, науковця, педагога. Пам'ятаємо завжди!

References

Materialy arkhivu Kharkivskoi derzhavnoi zooveterynarnoi akademii. (2018).

UDC 636.09:616.995.1(092)

doi: 10.31890/vtpp.2018.02.41

S. V. IVANYTSKYI – THE FOUNDER OF VETERINARY HELMINTHOLOGY IN UKRAINE

Y. O. Prykhodko, O. V. Mazannyi, V. I. Byrka, T. M. Prykhodko

Kharkiv State Zooveterinary Academy, Kharkiv, Ukraine

Academitchna street, 1, Mala Danilivka, Dergachi district, Kharkiv region, Ukraine, 62341

E-mail: mazannyi78@ukr.net

Serhiy Vsevolodovych Ivanytskyi was born in July 1895 in Bessarabska Gubernia (Moldova) in the family of petty bourgeois. There were six children in the family three sons and three daughters.

After finishing the gymnasium in 1915 S. V. Ivanytskyi entered Warsaw veterinary institute that was evacuated to Moscow. From 1918 to 1919 he continued his education in Donskoy veterinary institute (DVI, Novocherkask) and at the same time he worked as a "servant" at the department of animal hygiene.

After graduation from the institute there was a try to mobilize him for the army but he was recognized unusable for the military service.

Instead he got a job of the local epizootic doctor in Novocherkask and a junior doctor of the scab field hospital, he took an active part in the eradication of cattle plague (rinderpest). Then he managed to get the post of an assistant at the department of pharmacology and recipe. He worked in DVI from 1919 to 1921.

He was sent to Kherson antirabies station in order to test the drug. Soon after the station was closed and Serhiy Vsevolodovych had to solve the dilemma "What to do?" He stayed there and soon after he became the head of the veterinary department in Kherson region and then in Odesa region.

From 1926 to 1934 S. V. Ivanytskyi was an assistant, a specialist, chief of the helminthology department in the Institute of research and practical veterinary medicine (Kharkiv), where the helminthology laboratory was established by him. From 1926 to 1930 he was posted four times to the helminthology department of the All-Union institute of experimental

veterinary medicine (Moscow) to specialize in helminthology under supervision of Professor K. I. Skryabin.

From 1927 to 1929 S. V. Ivanytskyi was in charge with the Ukrainian helminthological expeditions № 2, 3 and 4. By the results of the above expeditions for the first time in the USSR he introduced the planned regular general dehelminthisation of sheep and dogs, control of stray dogs, rational organization and placement of water trough system for sheep under field conditions on the sheep-breeding farms of Ukraine. The above system was demonstrated at the All-Union agricultural exhibition and its author got a diploma and a prize (bonus).

During his work in the Institute of experimental veterinary medicine in Kharkiv S. V. Ivanytskyi trained 6 doctors-helminthologists, 7 veterinary doctors – regional parasitologists, organized courses in complex antihelminth measures on the sheep-breeding farms and some courses for the improvement of qualification for veterinarians of Ukraine.

In January 1931 Serhiy Vsevolodovych was accepted for the position of an extra-staff lecturer in Kharkiv veterinary institute (KhVI) to give lectures in parasitology. In October 25, 1932 by the order № 26 the first department of parasitology in Ukraine was established and S. V. Ivanytskyi became the chief of the department.

In December 5, 1935 S. V. Ivanytskyi obtained the academic degree of Candidate of Veterinary Science and the academic position of Professor at the department of parasitology.